

De vlakke vloer valt tussen stad en land

De verenigde vlakkevloertheaters vragen het Rijk om meer regie en financiering. De verantwoordelijkheid voor de rol die de vlakke vloer speelt in de artistieke ontwikkelingen binnen het Nederlandse theaterveld, kan niet langer uitsluitend door lokale overheden worden gedragen.

Wie we zijn podia voor vernieuwing

De vlakkevloertheaters vormen binnen het Nederlandse culturele veld een uniek en cruciaal netwerk. Het internationaal uitzonderlijke karakter van de Nederlandse podiumkunsten komt voort uit de zoektocht die de makers van podiumkunst sinds pakweg vijf decennia op de vlakke vloer voeren. Hier, in theaters zonder lijst en zonder verhoogd podium, keek de performer het publiek recht in de ogen en begon als zichzelf vertellend te spelen. Een stap die artistieke ontwikkelingen in gang zette die het theater in Nederland en daarbuiten blijvend hebben veranderd. Belangrijke groepen en makers die binnen het bijzondere Nederlandse podiumkunstenbestel furore hebben gemaakt, zijn schatplichtig aan de open pioniersgeest van de vlakke vloer en brengen die tot buiten de landsgrenzen naar steeds nieuwe publieken.

In Nederland is het innovatieve werk van theater-, dans- en crossovermakers haast dagelijks te zien in vlakkevloertheaters van Groningen tot Rotterdam en van Haarlem tot Maastricht. Zo vormen deze theaterhuizen gezamenlijk een landelijk circuit voor autonome podiumkunstenaren en opkomende talenten, en het nieuwe en vernieuwende werk dat zij maken. De vlakke vloer is de plek waar de podiumkunst in ontwikkeling blijft en waar de ontwikkelingen met publiek worden gedeeld.

Wat we doen een substantiële schakel

De vlakke vloertheaters spelen een essentiële rol in de presentatie van door de overheid gesubsidieerd werk: tweederde van het aanbod dat hier is te zien, is gemaakt met overheidsfinanciering, o.a. vanuit het Fonds Podiumkunsten. Deze realiteit in het vlakke vloercircuit is van substantieel belang, zeker in het licht van de constatering die de Raad voor Cultuur doet in zijn advies aan de minister, dat door de overheid gefinancierde podiumkunst steeds meer moeite heeft om voldoende speelplekken en publiek te vinden. Door onder meer als De Coproducers gezamenlijk nieuw werk van bewezen talenten en huisgezelschappen te ondersteunen, weten deze theaters hun lokale publiek te verleiden tot nieuwe ervaringen.

De vlakke vloer vormt een actieve schakel tussen de actuele podiumkunst en een potentieel publiek dat op zoek is naar een verhaal waarin het zich herkent en waar het zich aan wil verbinden. Deze podia weten wat er bij het lokale publiek leeft en waar het naar op zoek is, maar zeker ook: hoe het kan worden verleid en uitgedaagd om werk te komen zien van talent dat ze nog niet kennen of dat wegens inslaat die zij zelf nog niet bewandeld hebben.

Dat sluit aan bij een belangrijke ontwikkeling die momenteel gaande is: de kunst van nu zoekt actief naar maatschappelijke aansluiting. Dankzij de natuurlijke allianties die de vlakke vloertheaters hebben met lokale organisaties, zoals scholen, bibliotheken, woningcorporaties en ziekenhuizen, zijn zij in deze zoektocht een waardevolle partner voor de kunstenaar. Zo ondersteunen de vlakke vloertheaters niet alleen innovatief werk, maar ontwikkelen zij ook manieren om dat werk aan een divers publiek te koppelen.

Waar we worstelen

maximale inzet, minimale middelen

Dat klinkt gezond en toekomstbestendig. De vlakkevloertheaters brengen in feite al in praktijk wat de Raad voor Cultuur adviseert voor de komende Kunstenplanperiode: ze zijn sterk regionaal en lokaal geworteld terwijl ze het landelijke podiumkunstenveld als geheel voeden en dienen.

Maar er is te weinig geld bij de podia in dit circuit om deze landelijke rol vol te houden. De laatste jaren heeft een aantal al fors moeten snijden in de programmering van landelijk aanbod, of is daarmee zelfs helemaal gestopt. Hierdoor zijn met name buiten de grote steden gaten gevallen in de landelijke spreiding van het netwerk. De negatieve gevolgen voor de makers zijn verstrekkend; niet alleen vallen speelmogelijkheden weg, maar waar dit werk nog wel wordt geprogrammeerd, gebeurt dat onder voorwaarden die ontoereikend zijn. Uitkoopsommen en garanties zijn simpelweg te laag. Daarnaast is binnen onze organisaties het vermogen om inhoudelijk en productioneel mee te bewegen met de ontwikkelingen die een nieuwe generatie makers inzet te beperkt geworden om werkelijk het verschil te maken. Zo ontbreken de middelen en menskracht om met gerichte marketing een diverser publiek te bereiken.

Nederland investeert spaarzaam in de afname van theater en de presentatie van podiumkunsten valt voor het overgrote deel onder de financiële verantwoordelijkheid van gemeenten. De relatie met het landelijke bestel en de rol die wij daarin spelen als podiumcircuit blijft daar echter veelal buiten beeld. De aanvullende programmeringssubsidies vanuit het Fonds Podiumkunsten zijn te laag en te kortdurend om wezenlijk bij te dragen aan de instandhouding van de landelijke rol. Binnen de huizen werken minimaal samengestelde teams met minimale budgetten aan een maximaal doel: de bijzondere kracht van de Nederlandse podiumkunsten te blijven tonen, stimuleren en breed toegankelijk maken.

Wat we willen regie en middelen

Regie vanuit het rijk is onmisbaar: het belang dat de vlakkevloertheaters landelijk vertegenwoordigen vraagt om een helder beleid en passende financiële middelen. De noodzakelijke continuïteit en landelijke spreiding van het circuit zijn ernstig in het geding.

De vlakkevloertheaters zijn een volwaardig onderdeel van de podiumkunsten in Nederland en willen dat blijven. We werken samen hard aan een betere toekomst. We vragen de minister om deze inzet te ondersteunen met een bestendige, samenhangende visie op het circuit. Maak de middelen vrij om deze visie op een gezonde en structurele manier te ontwikkelen. De cruciale functie die de vlakkevloertheaters vervullen, vereist een betrouwbaar overkoepelend beleid en duurzame financiering die recht doet aan het belang van dit circuit voor stad, land en het artistieke veld.

Het Vlakke Vloer Platform (VVP) verenigt vlakkevloertheaters in Nederland, die gezamenlijk een hecht en landelijk dekkend circuit van speelplekken vormen voor vernieuwend aanbod dat een divers en jong publiek aanspreekt. Momenteel zijn er 17 podia aangesloten:

Corrosia (Almere), Theater De Lieve Vrouw (Amersfoort), Theater Bellevue (Amsterdam), Frascati (Amsterdam), De Brakke Grond (Amsterdam), Theater aan de Rijn (Arnhem), De Verkadefabriek (Den Bosch), Theater Korzo (Den Haag), Het Nationale Theater [Theater aan het Spui] (Den Haag), Grand Theatre (Groningen), Toneelschuur (Haarlem), Theater Ins Blau (Leiden), LUX (Nijmegen), Theater Rotterdam [Rotterdamse Schouwburg] (Rotterdam), Theater De Nieuwe Vorst (Tilburg), Theater Kikker | Podium Hoge Woerd (Utrecht) en Zwolse Theaters (Zwolle).